

Пані Герта

Леонід Полтава

Містечко.

Витерті вузькі пороги,
Що стисли вуличок вузький потік,
І клапоть неба, сірого й слизького,
Шпилем зухвалим прип'ятий навик,
І брук завулків, за століття стертий,
І сивих веж вугласта, довга тінь,
І данина одвічній гості смерті —
Кладовище з десятком поколінь.

Огрядна пані у високих ботах,
З торбинкою незмінною в руці
Іде повільно, сповнена турботи
Обходити дбайливо камінці.
Читає вивіски на кожному домі
В затиснутий округлий рот.
Лише своїм давно уже знайомим
Вона повільно каже: "Грюсс ін Готт".*
Та ось і сходи, топтані давно вже,
Плескаті двері з проділками ґрат.
І пані Герта, до дверей дійшовши,
Повільно оглядається назад:
Усе спокійно.
Стигнучі хлібини
У булочній біліють із вікна,
У доброму сусідстві в магазині
Одвічна пляшка — тільки без вина,
І три калюжі в погнутому бруці,
І дві цеглини — міст через багно,
І вічні вогники сухих настурцій,
Що уросли від часу у вікно,
(Підозріває пані: то з паперу!...).
Спокійно все.
І ось м'яка рука
Ключа вмочає у високі двері
І за собою швидко замика.
Обтерши сторожко і пильно боти,

У жовту шафу вклеївши пальто,
Огрядна пані із округлим ротом
Ввійшла в кімнату. Графленим листом
Паркет рябіє в неї під ногами,
А на плиті з голівками зозуль —
Плескатими, чудними орденами
Блищать ряди начищених каструль.
В старім сусідстві з рамками сімейних,
Уважно намальованих картин,
Ножі кухонні, як мечі музейні,
Висять погордо на шпалерах стін;
Важкий буфет із безліччю шуфлядок,
Що також люблять тишу, як вона,
Всміхається так весело і радо,
Як мужеві всміхається жона.
І пані йде в своїй просторій кухні —
В блаженнім царстві тиші і мисок,
Де, не родившись, остаточно глухне
Її пантофляно-слимачний крок.
Підходить до ситенького буфету
І, склисті двері розгорнувши вбік,
Вдивляється, немов душа поета
Вдивляється в безодні голубі:
Як мармурові точені колони,
Блищать ряди начищених тарель,
Блискучі блюда, ніби медальйони,
Пляшки пузаті, що уміли хмель
Колись тримати склистим перевеслом;
Дзбанки, солянки, хитрі пляшечки,
Видельця, ложки — ложки, ніби весла,
Ті, що на них пливуть усі віки,
Пливе життя — хвилини, дні і роки,
Пливе її квадратний корабель...
І пані у захопленні глибокім
Блаженно приторкнулась до тарель.
І раптом — Боже!..
Аж хитнулись стіни,
Аж закружляв, дуріючи, паркет:
Щось брязнуло, немов у всій країні
У дзвони вдарили!—
Розбризканий букет,

Блистячки скла розсипалися долі —
Уламки блюдця, білі, мов алмаз, —
І потяглася пані мимоволі
Найкраще блюдечко попестити ще раз.
За що ж, за віщо отака недоля?
Вона ж так мирно із людьми жила,
З чужинцями не зналася ніколи
І навіть в партії ніколи не була!
За що ж ця кара долі-самосудця,
Що хоче паню придавити ниць? —
І падали, завбільшки, як і блюдця,
Великі сльози з голубих зіниць...

Минає все.
І навіть траур нині
Уже минув. Тече блаженний рай.
Вдалось ще ліпше блюдце в магазині
Купити пані знов на "бецугшайн"***
І стало блюдце, як блискучий лицар,
В широкій шафі у своє русло,
Стоїть і тихо спрагою іскриться,
Бо на столі ще й разу не було.
І пані Герта все мандрує в кухні,
В своїм чотирикутнім кораблі,
Який знайшов у цім містечку бухту,
Найкращу із відомих на землі.
Їй так же точно платять за квартири,
За п'ять вузьких, непалених кают.
Війна скінчилась, слава Богу, миром,
І, очевидно, буде знову "гут"!
Все, як було за зчовганим порогом,
До чого рід її віддавна звик:
Є клапоть неба, сірого й низького,
Шпилем зухвалим прип'ятий навік,
Є брук завулків, за століття стертий,
І сивих веж вугласта, довга тінь,
І данина одвічній гості смерті —
Кладовище
з десятком поколінь.

* Німецьке: "Вітаю в Бозі".

** Картка-дозвіл на купівлю в повоєнній Німеччині.